

УДК 821.111 (73)

К12

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Originally published in Japan as SAYONARA MO IENAI
UCHINI by Sunmark Publishing, Inc., Tokyo, Japan in 2021.

All rights reserved.

Ukrainian translation rights arranged
with Sunmark Publishing, Inc., through Gudovitz & Company
Literary Agency, New York, USA.

Перекладено за виданням:

Kawaguchi T. Before We Say Goodbye :
A Novel / Toshikazu Kawaguchi. — Canada :
Hanover Square Press, 2023. — 224 p.

Переклад з англійської *Богдани Носенюк*

Дизайнер обкладинки *Іван Дубровський*

© Toshikazu Kawaguchi, 2021
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2026
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2026

ISBN 978-617-15-1786-8

ISBN 978-1-335-00911-1 (англ.)

I

Чоловік

— Отже, немає жодного способу змінити сьогоднішня? — запитав Монджі Кадокура, з цікавістю нахиливши голову, яку вже торкнула сивина. Пелюстка сакури, що застрягла в його волоссі, злетіла й легенько впала на підлогу. У тьмяному сепійному світлі затінених ламп — єдиному освітленні кав'ярні — він так уважно вдивлявся у свої нотатки, що обличчя майже торкалося сторінки.

— Що це означає, якщо точніше?

— Ну, можливо, я поясню це так... — відповів Нагаре Токіта, високий чоловік, зростом понад два метри, з довгими вузькими очима. Він був власником кав'ярні й завжди носив білу уніформу кухаря. — Візьмімо, наприклад, цю касу, — продовжив він. — У Японії важко знайти старшу. Мені казали, що вона рідкісна. До речі, навіть порожня вона важить сорок кілограмів, щоб ніхто не поцупив. Уявімо, що одного дня цю касу таки вкрали.

Нагаре поплескав долонею по касі на прилавку.

— Якщо це станеться, звісно ж ти захочеш повернутися в минуле, щоб заховати її або поставити когось на

варту, щоб ніхто не проник у кав'ярню і не вкрав її, чи не так?

— Звісно, це логічно, — кивнув Кадокура, погоджуючись.

— Але, бачиш, це неможливо. Як би ти не старався запобігти крадіжці, злодій усе одно пробереться до кав'ярні й викраде касу, навіть якщо вона буде добре захищена.

— Боже, як це захоплююче! Яка наука за цим стоїть? Мене цікавить причинно-наслідковий зв'язок, якщо ви розумієте, про що я. Можливо, це щось на кшталт ефекту метелика? — очі Кадокури спалахнули від цікавості, коли він поглянув на Нагаре.

— Ефект метелика? — перепитав той, цього разу сам нахиливши голову від здивування.

— Це теорія, яку запропонував метеоролог Едвард Лоренц у 1972-му році на лекції в Американській асоціації з розвитку науки. У Японії є схожа приказка — «Коли дме вітер, бондарі процвітають».

— О, е-е, зрозуміло, — пробурмотів Нагаре.

— Але ідея про те, що сьогоднішня не змінюється, — це не ефект, а радше корекція, чи не так? Якщо це так, то ефект метелика відпадає. Це стає дедалі цікавішим, — захоплено бурмотів Кадокура, щось записуючи у своєму блокноті.

— Чесно кажучи, єдине пояснення, яке нам коли-небудь давали, — це те, що *таке правило*, чи не так, Кадзу? — Нагаре поглянув на Кадзу Токіта, яка стояла поруч, ніби шукаючи її підтвердження.

— Саме так, — відповіла Кадзу, навіть не піднявши очей.

Кадзу була двоюрідною сестрою Нагаре й працювала офіціанткою в кав'ярні. Вона носила білу сорочку, чорний

жилет і фартух сомельє. То була дівчина ніжної вроди, з блідою шкірою та довгими мигдалеподібними очима, але жодна риса не вирізнялася надто яскраво. Якщо поглянути на неї і заплющити очі, важко було б згадати її обличчя. Навіть Кадокура мусив прослідкувати за поглядом Нагаре, щоб помітити її присутність. Її постать здавалася майже невидимою, а присутність — ледь відчутною.

Вона полірувала келих із незмінно спокійним виразом обличчя.

У розмову втрутилася Фуміко Кійокава:

— До речі, професоре Кадокура, кого ви прийшли сюди зустріти?

— Будь ласка, без «професора», пані Кійокава. Я вже не в академії, — він ніяково посміхнувся і почухав потилицю.

Фуміко вже мала досвід подорожі в минуле в цій кав'ярні: вона повернулася, щоб зустрітися з коханим, з яким розійшлася. Тепер вона була постійною відвідувачкою і приходила сюди майже щодня після роботи.

— Ви знайомі? — запитав Нагаре.

— Професор Кадокура викладав у мене археологію в університеті. Але він не просто викладач археології. Він мандрував світом як справжній шукач пригод. Його лекції охоплювали так багато тем! Я вважала їх надзвичайно цінними, — відповіла Фуміко.

— Ти, мабуть, єдина, хто так скаже. До речі, ти була чудовою студенткою, завжди першою в класі, — відповів Кадокура.

— Не перебільшуйте... Я просто не любила програвати, — скромно відмахнулася Фуміко.

Хоча її слова були правдивими, ще в школі Фуміко самостійно опанувала шість мов, а університет закінчила

як найкраща студентка. Її блискучі здібності залишилися в пам'яті Кадокура, хоча він уже й не викладав. Твердження, що вона просто не любила програвати, було надто скромним.

— Професоре, ви так і не відповіли, — нагадала Фуміко.

— О, так, звісно, ви хочете почути мою історію, правда? Насправді... — Кадокура відвів погляд від Фуміко, яка сиділа поруч за прилавком, і втупився у свої стиснуті руки. — Я хочу побачити свою дружину... поспілкуватися з нею ще раз, — тихо промовив він.

— З дружиною? О, невже вона... — Фуміко не закінчила запитання, але її стривожений тон видав, що вона мала на увазі.

— Ні, вона жива, — відповів Кадокура, і вираз обличчя Фуміко пом'якшав. Але його обличчя залишалося похмурим.

Відчуваючи, що щось не так, Фуміко й Нагаре замерли, чекаючи його наступних слів.

— Вона жива, але після аварії отримала травму мозку й перебуває в комі. Минуло майже два з половиною роки. Зазвичай люди в такому стані живуть від трьох до п'яти років. Мені сказали, що, враховуючи її вік, вона, імовірно, скоро помре.

— Співчуваю вам. То, можливо, ви сподівалися повернутися в минуле, щоб запобігти тій аварії? Якщо так, то, як я пояснив раніше... — почав Нагаре.

Кадокура злегка похитав головою.

— Ні, я розумію. Зізнаюся, була невеличка надія, але... — він почухав над бровою. — Ви справді зацікавили мене, — сказав він і нервово засміявся.

— Що ви маєте на увазі? — здивувалася Фуміко.

— Я про те, що неможливо змінити сьогодні, навіть повернувшись у минуле — як це інтригує!

Його очі засяяли, мов у дитини, але вмить потемніли.

— Напевно, це звучить недоречно, особливо коли моя дружина в комі.

— О, ні, зовсім ні, — Фуміко спробувала посміхнутися, але вийшло якось незграбно. Насправді вона подумала: «*Ще й як недоречно*».

— Ця риса моєї вдачі завдавала моїй дружині багато болю. Я з юності захоплювався археологією й жив лише своїми інтересами. Мандрував світом як шукач пригод, не буваючи вдома місяцями. Моя дружина ніколи не скаржилася на мій спосіб життя. Вона дбала про дім і виховувала наших дітей. Потім вони, один за одним, покинули гніздо, і ми zostалися удвох. Але я продовжував лишати її саму й подорожувати світом. А одного дня, коли я повернувся додому, моя дружина була в комі.

Кадокура дістав із блокнота маленьке фото. На ньому була зображена молода пара — очевидно, він і його дружина. Придивившись, Фуміко й Нагаре помітили на тлі великий настінний годинник із маятником, схожий на один із трьох у цій кав'ярні.

— Це фото зробили тут, у цій кав'ярні, здається, двадцять чотири чи двадцять п'ять років тому. Ви чули про миттеві камери? — запитав Кадокура.

— Маєте на увазі інстакс¹? — уточнила Фуміко.

— Так, нині їх так називають. Тоді камери, які одразу друкували знімки, були дуже популярними. Господиня кав'ярні мала таку.

¹ Instax (Інстакс) — бренд камер миттєвого друку (аналог «Полароїда») та плівок до них, що належить компанії Fujifilm. (Прим. перекл.)

Вона сфотографувала нас, сказавши, що це буде пам'ятка.

— То була моя мама. Вона обожнювала модні гаджети. Гадаю, вона дійсно казала про згадку, але, скоріш за все, просто хотіла похвалитися камерою, — з іронічною посмішкою зауважив Нагаре.

— Моя дружина просила мене завжди носити це фото з собою. Казала, що воно — мій оберіг. Звісно, немає жодних наукових підстав вважати фото талісманом, — Кадокура помахав знімком у повітрі.

— Ви хочете повернутися в той день, коли зробили це фото? — запитав Нагаре.

— Ні. Після того дня я не відвідував цю кав'ярню, але, здається, моя дружина час від часу приходила сюди, щоб зустрітися з нашими дітьми. Якби я повертався, то хотів би потрапити десь за два-три роки до того, як вона впала в кому.

— Гаразд, — відповів Нагаре й кинув швидкий погляд на жінку в білій сукні з довгим чорним волоссям і майже прозорою блідою шкірою, яка сиділа в найдальшому кутку кав'ярні, тихо читаючи книгу.

— Є ще якісь запитання? — додав він.

— Дозвольте подумати, — Кадокура поклав фото назад у блокнот і відкрив сторінку з нещодавно записаними правилами.

Знову нахилившись близько до сторінки, він уважно її розглядав.

— Гадаю, це пов'язано з правилом, про яке ми щойно говорили, що сьогоднішня не змінюється, але...

— Що саме? — перепитав Нагаре.

— Як слова, сказані кимось із майбутнього, залишаються в пам'яті тих, кого вони відвідують?

— Е-е, ну, це... — Нагаре не одразу зрозумів запитання. Він насупився і нахилив голову. — Що ви маєте на увазі?

— Вибачте, я погано пояснюю, — Кадокура почухав чоло. — Я розумію, що є якась сила, яку ви називаєте правилом, що не дозволяє змінити сьогоднішня. Мене цікавить, чи впливає це правило не лише на сьогоднішня, а й на пам'ять?

Нагаре все ще мав спантеличений вигляд.

— Іншими словами, якщо комусь сказати, що касу вкрадуть, чи не зітре або не змінить правило їхню пам'ять?

— А, тепер зрозумів, — сказав Нагаре, схрестивши руки.

— І що тоді? — втрутилася Фуміко замість Кадокури.

— Дайте подумати, — Нагаре не мав готової відповіді. Його думки гойдалися від «Я ніколи про це не замислювався» до «Чому це так турбує Кадокуру?». Наскільки він знав, нікого раніше таке не хвилювало.

Фуміко, підтримуючи Кадокуру, пильно дивилася на Нагаре, ніби її це також стосувалося. Вона колись поверталася в минуле, щоб зустріти свого хлопця, з яким розійшлася в цій кав'ярні. Але за одним із правил кав'ярні, повернувшись у минуле раз, людина більше не зможе цього зробити. Тож ця розмова не мала б її цікавити. Проте вона дивилася на Нагаре так, ніби була спільницею Кадокури.

На чолі Нагаре з'явилися нові зморшки, він витер піт із чола, а його вузькі очі звузилися ще більше.

— Е-е, дайте подумати, — пробурмотів він.

— Пам'ять не підпадає під дію правила, — почувалася чітка й лаконічна відповідь — щоправда не Нагаре, а Кадзу, що стояла поруч. Вона закінчила протирати